

Duhovniški naraščaj

Malo semenišče v Gorici bo kmalu spet odprlo svoja vrata in sprejelo v svoje naročje vse tiste dečke iz naše nadškofije, ki se želijo posvetiti duhovniškemu poklicu. Že par let so se morali naši semeniščniki potikati po tujih škofijah in po tujih semeniščih. Letos se bodo lahko spet vrnili v svoje semenišče, ki tako prijazno kraljuje na zelenem gričku ob mestu, da se bodo v sončni Gorici učili in vzgajali in nekoč postali dobri pastirji svojega naroda.

Za nas Slovence je letošnja otvoritev malega semenišča še prav posebno pomembna. Prevz. g. nadškof je s posebnim odlokom, ki ga prinašamo na drugem mestu, določil, da se v nadškofijem Malem semenišču ustanovi slovenska gimnazija, vsaj tisti razredi, ki so zaenkrat možni. Naši semeniščniki bodo imeli tako lepo priliko, da se temeljito naučijo svojega materinega jezika.

Na nas Slovence je torej sedaj, da to priliko temeljito izrabimo in da pošljemo v semenišče čimveč dobrega in zdravega duhovniškega naraščaja. Naša škofija ima še vedno premalo duhovnikov. Žetev raste, potrebe se množijo, delavcev pa je premalo.

Našemu ljudstvu, ki je in hoče ostati verno, ni treba dokazovati, kaj vse mu pomenijo dobri duhovniki. Zlasti naše primorsko ljudstvo se je v zadnjih desetletjih dodobra prepričalo, da mu je duhovnik največji dobrotnik in prijatelj. V teh letih preganjaja in zapostavljanja, ko so naše ljudstvo skoraj vsi zapustili, mu je edini duhovnik zvesto stal ob strani, ga branil in zagovarjal, se potegoval za njegove pravice, trpel zanj, šel v ječe in v internacije.

Naš narod še vedno potrebuje dobrih duhovnikov. Zgodovina nas uči, da je narod, ki je duhovnike zavrgel, izrekel s tem smrtno obsodbo nad samim seboj. Gorje našemu ljudstvu, ako bi svoje duhovnike zavrglo, ako bi svojih duhovnikov ne podpiralo, ako bi svojih otrok ne dajalo več, da bi se vzgojili v duhovne pastirje in vodnike. Tisti dan, ko bi se to zgodilo, bi se ves naš narod podal na pot propadanja in uničenja.

Premisli to, zlasti ti, slovenska mati in slovenski oče! Ali ni bil vedno največji ponos slovenskih staršev imeti sina du-

Pij XII. o pravi demokraciji

Lastnosti državljanov v demokratični vladavini

Potem ko je papež na kratko označil potrebo in zahtevo demokracije, skuša odgovoriti na dve vprašanji: 1. Kakšne so pravice in dolžnosti ljudi, ki živijo v demokratični vladavini? - 2. Kakšne so pravice in dolžnosti tistih, ki imajo v demokratični državi oblast? To dvojno vprašanje je treba zelo točno opredeliti, saj je ravno od odgovora, nanj odvisno pravo razmerje med vladajočimi in med podložniki:

„Iz trdnosti, soglasja in dobrih sadov, ki izhajajo iz stika med vlado in državljani, lahko sklepamo, če je demokracija zares zdrava in uravnotežena ter kakšna je njena življenjska in razvojna moč.“

Ovoje važnih pravic

Državljeni v demokratični državi nimajo samo dolžnosti, temveč tudi pravice, ki jih mora tudi država spoštovati. Papež poudarja zlasti dve pravici, ki najdeta v demokraciji svoj izraz: 1. Državljeni imajo pravico in zato morajo tudi imeti možnost, da izrazijo svoje mnenje o žrtvah in dolžnostih, ki se jim nalagajo. Brez dvoma ima oblast pravico, da lahko zahteva od državljanov tudi žrtve in dolžnosti (davki, vojna, delo itd.), kadar gre za javno blaginjo. Ne sme pa oblast teh dolžnosti natovoriti ljudem s silo in svojevoljno, ne da bi ljudstvo vprašala za mnenje. Ljudstvo

hovnika? Darovati Bogu morda najljubšega in najboljšega otroka? Premisli in naj ti ne bo žal te žrtve, ki so jo z veseljem in s ponosom doprinašali naši predniki. Imaš sina, ki je priden, pobožen, ki čuti veselje do duhovniškega stanu, ki ti je morda, mati, že v tihih urah izrazil to željo: Duhovnik bi rad postal. Če pa ti je ni povedal, si mu jo v očeh brala... Ali mu boš to odrekla? Bog sam je, ki te prosi: Daj mi svojega sina! Naj te ne plašijo razne denarne in druge težave. Vsi semeniščniki bogoslovci so se morali z njimi boriti. Do sedaj se pri nas še ni zgodilo, da bi moral kdo zapustiti semenišče samo zato, ker ni imel sredstev. Sredstva so se vedno našla, da je le fant bil dober in pripravljen.

Nič naj vas ne straši, slovenski starši, pri tej vaši žrtvi. Sin, ki ga boste Bogu darovali, bo studenec milosti za vas same in za ves naš narod.

mora imeti možnost, da svoje mnenje pové jasno in svobodno. To lahko napravi po svojih zastopnikih v parlamentu, lahko napravi na javnih shodih, s tiskom itd. 2. Druga važna pravica, ki je posledica prve: državljani se lahko prisilijo k pokorščini šele potem, ko je tudi njihovo mnenje prišlo v poštev. Kadar torej ljudje in narodi zahtevajo večjo in boljšo demokracijo, pomeni, pravi papež, ta zahteva tole: „Državljan naj ima vedno več možnosti, da bo imel svoje osebno mnenje in da bo to mnenje lahko izrazil in uveljavil na način, ki je primeren skupni blaginji.“

Iz teh papeževih besed sledi tale važna ugotovitev: Merilo prave demokracije je ravno svoboda in možnost, da ima lahko vsak državljan svoje osebno mnenje in da lahko to mnenje tudi nemoteno in neprisiljeno izrazi in brez bojazni pred represalijami.

Ovoje važnih zaključkov

Iz povedanega izvaja sv. oče dva važna zaključka, v katerih se dotakne vprašanja, kaj je narod in kaj je samo navadna množica ali masa ljudi.

1. Narod, ugotavlja papež, ni brezoblična množica ali čisto navadna masa ljudi, ki so le slučajno skupaj povezani. Narod je organizem, ki ga tvorijo ljudje, ki so osebe, ki imajo vsaka svojo odgovornost in svoje prepričanje: te osebe so med seboj povezane ne samo slučajno, temveč po skupni življenjski usodi in živijo zato svoje lastno notranje življenje. Množica ali masa pa je le slučajen skupček ljudi, ki nima lastnega življenja, ki jo je mogoče razgibati le od zunaj: „Zato lahko postane“, pravi papež, igrača v rokah kogar koli, ki zna izrabiti njene strasti in sprejemljivosti; vedno je pripravljena slediti danes tej, jutri oni zastavi.“

2. Ta brezoblična masa brez lastnega življenja, ki čaka samo na pogon od zunaj, je glavni sovražnik prave demokracije, prave svobode in enakosti. V narodu se državljani zavedajo svoje osebnosti in čutijo, da so med seboj povezani s praviimi družinskimi vezmi. Tudi v narodu so med posameznimi člani neenakosti, ki so utemeljene v naravi sami (v izobrazbi, v imetju, v družabnem položaju), „toda te neenakosti ne te da ne žalijo državljanske enakopravnosti, ampak ji da-

Odlok

o ustanovitvi slovenske gimnazije v Malem semenišču

Stavba nadškofijskega Malega semenišča se je že izpraznila. Čez kak mesec, ko bodo popravila dovršena, se bo zavod odprl.

Da zadostimo resničnim potrebam Naše dvojezične nadškofije in da ugodimo željam in predlogom, ki so Nam jih že večkrat stavili Naši slovenski duhovniki, smo se odločili, da ustanovimo v Našem nadškofijem semenišču dve gimnaziji: eno za gojence italijanskega jezika in drugo za gojence slovenskega jezika.

Gimnaziji bosta imeli vsaka svoje posebno vodstvo in gojenci enega in drugega jezika bodo ločeni po šolskem poduku, po skupnem življenju in po drugih dejanjih semeniškega življenja (premišljevanja, neliurgične molitve, poduk in konference itd.).

Z razdelitvijo semenišča po šoli in po vzgoji bo treba doseči tudi upravno delitev, tako da bo lahko italijanski del nadškofije prevzel popolno oskrbo italijanskih gojencev, slovenski del pa slovenskih gojencev.

Začasno poverjamo izvršitev tega Našega načrta veleč. Mgrju Higinu Valdemarinu z naslovom nadškofijskega komisarja za preosnovo nadškofijskega semenišča.

Naloga osnovati in skrbeti za pravilni razvoj slovenske gimnazije v Našem Malem semenišču pa je bila poverjena g. drju Alfonzu Čuku z naslovom ravnatelja iste gimnazije.

Dr. Čuk bo moral pri izvrše-

jejo celo pravi smisel in upravičen pomen: da ima namreč pred državo sfehni pravico dostojno živeti lastno, osebno življenje na mestu in v razmerah, kamor ga je postavila božja Previdnost“. Nasprotno pa je žalostna slika, ki jo nudi demokracija država, v kateri odloča ne vzgojeni narod, temveč samovoljna množica ali masa. „Svoboda, ta pravna dolžnost osebe, se izpremeni v tiranske zahteve, ki hočejo na škodo drugih dati duška nagonu in poželenju človeške gmoje. Enakost se izpridi v mehanično izenačevanje, v brezbarvno enoličnost“. Usahne in izgubi se čut za vse življenske vrednote in množica postane kaj lahko plen redkih brezvestnih izkoriščevalcev. Pot do diktature je s tem utrla.

(Nadaljevanje sledi)

vanju svoje naloge postopati sporazumno z našim komisarjem v vsek stvarih, ki se tičejo splošnega reda, discipline in ekonomskega vprašanja.

Solo in tečaje za italijanske gojence bodo urejevala posebna pravila pod osebnim vodstvom našega komisarja do nove odredbe.

Ta odlok velja za poskušnjo za prihodnje šolsko leto 1945-46. Dano v Gorici v Našem nadškofijem dvorcu, 18. septembra 1945.

† Karel nadškof

Hara kiri

Ob priliki japonskega poraza in predaje nam je svetovno časopisje poročalo o presenetljivem pojavu, ki je mogoč samo na Japonskem: o samomorihi, ki so se kar množično vršili zlasti v višjih krogih. Tako smo brali o bivšem ministrskem predsedniku Toju, ki je napravil poskus samomora v hipu, ko so ga prišli zavezniki aretirati. Neki visoki častnik je najprej zastrupil ženo in otroke in potem ubil samega sebe. Drugi spet so napravili samomore pred cesarsko palačo v Tokiju. Cesarja častijo Japonci po božje: umreti pred cesarsko palačo pomeni za Japonca toliko kot umreti pred božjim obličjem.

Najbolj pogost način samomora pa je tako zvani hara kiri. Kot pove že beseda sama (hara-trebuh, kiri-prerezati), se ta vrsta samomora izvrši tako, da si človek kratkoma prereže trebuh. Ta način smrti je zlasti v navadi med plemstvom in v vojaških krogih. V starih časih je vsak pošten Japonec, ki je padel pri cesarju v nemilost ali je iz kakga drugega razloga zapadel smrti, napravil hara kiri. To se je navadno zgodilo na zelo slovesen način, ki je skoraj sličil verskemu obredu. Na smrt obsojeni se je oblekel v praznično obleko, povabil je k sebi svoje prijatelje, se od njih poslovil in si nato v njihovi pričujočnosti s posebnim nožem in na poseben obredni način prerezal trebuh. Japonci smatrajo tak čin kot posebno junaštvo.

Dandanes pa so tudi Japonci postali bolj moderni in se pri samomoru poslužujejo ne samo obrednih nožev za hara kiri, temveč tudi samokresa, strupa in podobnih reči.

Zavezniki, ki so Japonsko zasedli, so si postavili načrt, da prevzgojijo japonski narod. Bog daj, da bi se jim to popolnoma posrečilo, tako da bi se japonski narod, ki ga odlikuje marsikatera lepa lastnost, kaj kmalu otrešal svojega poganstva in svojih grozdnih poganskih navad in se pridružil drugim kulturnim krščanskim narodom.

Čitajte in širite naš list

„SLOVENSKI PRIMOREC“

OKNO V SVET

Londona konferenca. V Londonu se nadaljuje konferenca zunanjih ministrov peterih velesil. Glavno vprašanje, ki je bilo v tem tednu na dnevnem redu, je bilo vprašanje meja med Jugoslavijo in Italijo. Svet ministrov je povabil Jugoslavijo in Italijo, naj podasta svoje predloge. V imenu Jugoslavije je govoril E. Kardelj in zahteval za Jugoslavijo Trst in Primorje. Za Italijo pa je govoril njen zunanji minister De Gasperi. Svet ministrov je poveril tajnikom nalogo, naj to vprašanje proučijo in sicer tako, da bodo pri tem upoštevali ti dve načeli: 1) načelo narodnostne meje med Italijo in Jugoslavijo, 2) možnost, da dobi tržaško pristanišče z napravami mednarodnega značaja. Predno se bodo določile meje, bo posebna komisija izvršila potrebne poizvedbe na licu mesta.

Rusija in italijanske kolonije. Na Londonski konferenci se je pojavilo med Sovjeti in Anglo-Amerikanci trenje radi italijanskih kolonij. Vsi zavezniki so si edini v tem, da se Italiji morajo odvzeti kolonije. Niso si pa edini, komu naj se te kolonije dajo in kako naj se upravljajo. SZ stoji na stališču, naj se kolonije razdelijo med zmagovalce. V takem slučaju bi ona zahtevala zase Tripolitanijsko in mor-da tudi Eritrejo. Velika Britanija in Združene države pa so mnenja, da italijanske kolonije niso navaden vojni plen, ki se kratkoma razdeli. Korist domačega prebivalstva zahteva, da se te kolonije izročijo v mednarodno upravo. Angleško časopisje je zelo živahno reagiralo na sovjetske zahteve. „To je ravno tako“, piše Daily Telegraph, „kakor če bi Velika Britanija zahtevala mandat za Zunanjo Mongolijo“.

Jugoslovanska opozicija v inozemstvu. Rimski listi so prinesli te dni proglas, ki so ga podpisali dr. Miha Krek, predsednik Slovenske ljudske stranke, dr. Živko Topalovič, predsednik jugoslovanskih socialistov in Adam Pribečević, vodja neodvisnih demokratov. Voditelji jugoslovanske opozicije v inozemstvu obsojajo režim maršala Tita, češ da ni drugega kot diktatura komunizma, ki se vzdržuje na površju s fašističnimi metodami. Ugotavljajo, da se maršal Tito ni držal pogodbe, ki jo je sklenil s Šubašičem, in prosijo za hitro pomoč, „kajti vsak dan Titovega režima pomeni ogromno materialno in moralno izgubo za našo domovino“.

Avstrija. Gospodarski položaj v Avstriji je žalosten. Dunajsko prebivalstvo je bilo že prve dni okupacije cropano vse-

ga. Pustili so samo to, kar je bilo skrajno potrebno. Pobrali so: živila, tkanine in vsa prevozna sredstva; niti dunajskemu tramvaju niso prizanesli. Tudi dekleta so smatrali za vojni plen. Šele ko se je tam nastanil ruski glavni stan, so se razmere nekoliko izboljšale.

Političen položaj ni nič kaj boljši, čeprav se zdi, da ima dr. Renner, predsednik začasne vlade, ki pa ni priznana od vseh Zaveznikov, res vse dobre namene, da bi zavlada znosne življenske razmere. Predsednik vlade računa, da bi v slučaju glasovanja imel na svoji strani 60%. Dunaja. Opira se na neko staro statistiko iz časa pred Hitlerjevim prihodom. Proti sebi ima Volkspartei (Ljudska stranka) in skoraj vso mladino. Tudi podtalna organizacija, ki ja v rokah katoličanov še od časa gestapovskega strahovanja in ki vživa na političnem polju največji ugled, se očitno nagiba k Ljudski stranki. Na Dunaju izhaja že 6 dnevnih časopisov.

KRATKE VESTI

V SZ so na najbolj slovesen način praznovali 200letnico rojstva slavnega ruskega generala Mihaila Kutuzova, ki je s svojo strategijo največ pripomogel, da je bil Napoleon pri svojem pohodu v Rusijo leta 1812 poražen.

Ameriški senator R. Russell zahteva, naj se japonski cesar Hiro Hito postavi pred sodišče kot vojni zločinec, češ da je oblasti željan tiran, ki se obnaša kot božanstvo, in eden največjih napadalcev v zgodovini.

Milan Grol, voditelj jugoslovanske demokratske stranke, je vložil prošnjo, da se stranki dovoli zakonito delovanje. Za isto dovoljenje je zaprosila tudi jugoslovanska socialistična stranka.

V Združenih državah so zgradili ladjo letalonosilko, ki je največja te vrste. Ima 45.000 ton, 295 m je dolga in 41,5 m široka. Tako ogromna je, da ne bo mogla skozi panamski prekop. Krstili so jo po pokojnem predsedniku Rooseveltu.

Trst. Radio poroča, da je v torek bil v Trstu Churchill, bivši angleški ministrski predsednik.

Bolezen dr. Šubašiča, jugoslovanskega zunanjega ministra, ni le navidezna temveč resnična, javlja neko britansko uradno poročilo. Goli nesmisel je, da bi bil dr. Šubašič konfiniran v svojem stanovanju. Med tem časom je posle zunanjega ministra prevzel Tito.

Jugoslovanske opozicijske stranke so sklenile, da se ne bodo udeležile volitev 11. novembra. Svojo odločitev utemeljujejo s tem, da novi jugoslovanski zakon ni demokratičen.

Sovjetska zveza bo dobila v Aziji:

1) pristanišče Port Arthur bo postalo sovjetsko pomorsko oporišče, toda kitajske ladje bodo imele pristop v pristanišče; civilna uprava pristanišča bo kitajska; 2) Kitajska bo odstopila suverenostne pravice nad Zunanjo Mongolijo; 3) Sovjetska zveza bo dobila pravico uporabljati pristanišče Dairen, prav kakor Kitajska; poveljnik pristanišča bo Rus; 4) Sovjetska zveza in Kitajska bosta solastnici dveh mandžurskih železnic, ki so ju zgradili Rusi; sovjetski vojaki bodo lahko uporabljali železnice samo v primeru vojne z Japonsko; železniške straže bodo izključno kitajske; 5) Sovjetska zveza bo dobila japonsko polovico Sahalina in Kurilske otoke, ki zapirajo Ohotsko morje.

S tem bo Sovjetska zveza dobila v Vzhodni Aziji pozicije, ki jih je Rusija izgubila leta 1905 po rusko-japonski vojni.

VERSE NOVICE

Katoliški Westminsterški škof dr. Griffith je zapustil London na poti v Evropo, kjer se bo sestal s katoliškimi škofi iz Pariza, Malinesa, Monakovega in Utrechta.

Na Bavarskem so bili vsi samostani z malimi izjemami zaplenjeni od nacističnih oblasti. Služili so jim za vzgojne zavode Hitler-Jugend, nasebine za begunce iz bombardiranih mest, vojaške bolnišnice itd. Agencija Fides poroča, da so ameriške oblasti vrnille redovnikom vsa zgoraj navedena poslopja.

Čistka na Nemškem. Znano je, da se je protestantska cerkev na Nemškem precej bratila s propadlim nacističnim režimom. Mislila je s tem dobiti premoč nad katoličani. Ameriške oblasti so ukazale tudi v njenih vrstah protinacistično čistko, katero lahko izvršijo cerkvene oblasti same. V nasprotnem slučaju bodo primorane nastopiti zavezniške komisije.

Moskovski Patriarhat si prizadeva, da bi se slavna „Iverska Mati božja“ čimprej vrnila v Moskvo. Pred revolucijo so jo častili v neki kapelici skoraj ob vhodu na sedanji „Rdeči trg“. Po revoluciji so kapelico zaprli ter postavili na vrata napis: Vera je opij ljudstva. Ikona, ki spada prav gotovo med najslavnejše, je bežala na Grško v Solun, kjer se še danes nahaja. Ruski verni narod ima do svoje „Iverske Bogorodice“ prav posebno pobožnost.

DOPISI

Barbana. Izmed naših božjih poti je Barbana med preteklo vojno najmanj trpela. Zato pa se je romanje k Materi Božji na Barbano prvo znova poživilo. Nedeljo za nedeljo prihajajo verne množice s furlanske nižine k svoji Materi, da se ji poklonijo in jo pozdravijo, ko je toliko časa niso mogli. Zlasti prav prijetno jesensko vreme kliče velike množice na sveti otok pri Gradežu. Toda ne samo Furlani, tudi Slovenci imamo radi Marijino božjo pot na Barbani. Zato vidimo tam ob nedeljah tudi precej Slovencev z Brd, Krasa in Gorice. Ker so druge Marijine božje poti ali zaprte ali močno poškodovane, romamo pa na Barbano po naši lepi in stari slovenski navadi.

To upamo, da tudi v novih časih ne bomo pozabili, čeprav sedaj mladina raje roma na drugačna romanja.

Med drugimi so na kvatrnico poromali na Barbano farani stolne cerkve v Gorici s svojim župnikom mons. Velčičem na čelu. Spotoma so obiskali še Gradež in Oglej. Romanje se je vršilo res v bratskem duhu Slovencev in Italijanov, kakor zahteva sv. Pavel in kakor bi bilo prav, da bi povsod zavladalo.

Trst. Sedaj, ko je človeštvo premagalo vojno, mora premagati še povojno krizo, ki se kaže v dvojnem pomanjkanju: dela in jela.

Ta kriza se kaže tudi v naši deželi z vso nelzprosnostjo, zlasti so prizadeti delavci v velikih ladjedelnicah v Trstu in Monfalconu. Ta največja podjetja v naši deželi so začela v masah odpuščati delavce, kar je ZVU dala dovoljenje, da se smejo odpustiti delavci, za katere podjetja nimajo dela. Na ta način grozi nevarnost, da bodo sedaj pred zimo ob delo tisoči in tisoči

Ob koncu srednjega veka vendarle ni bilo z versko gorečnostjo tako pri kraju, kakor si utegnil marsikje čitati. Prav značilen pojav verske gorečnosti so v tem razdobju mnoga božja pota, med katerimi je največ Marijinih.

Sv. Višarje (1360), Crngrob pri Škofji Loki (1456) Sv. Hema na Koroškem (XIII. stoletje), Barbana (VI. stoletje), Štivan pri Devinu (VI. stoletje) ter Oglej iz pradavnih dob, ta so bila naša domača božja pota.

O veliki noči in izrednih cerkvenih slovesnostih je bila v naših prastarih župnijah zelo priljubljena božja pot v Akvilejo k tamkajšnjim svetim relikvijam.

O kresu je bil za naše očete velik cerkven shod v Štivanu pri Devinu, združen z mnogoobiskanim sejmom, ki je trajal šest dni.

V velikem številu so hodili Slovenci tudi v Rim. Značilno je, da slovenska beseda „romanje“ pomenja prvotno potovanje v

NEDELJSKA MISEL

ZA DEVETNAJSTO POBINKOŠTNO NEDELJO

„Pri branju današnjega evangelija se ne morem ubraniti nekega strahu. Gosta, ki je prišel brez svatovske obleke na ženitnino, je kralj ukazal zvezati in vreči v temo, kjer je jok in škripanje z zobmi. Takih nesrečnežev je na Jezusovi ženitnini obilo.

Kako je to, da se ne bodo vsi otroci sv. Cerkve zveličali? Na to vprašanje odgovorimo samo z enim dejstvom. Kdor se pogubi, je tega sam kriv. Tu ni govora o človekovi usodi, češ kakor mi je od vekomaj določeno, tako pač tudi bo. Bog želi da bi se vsi zveličali, in da vsem zato potrebnih pripomočkov. Seveda je znano Bogu, njegovi vsevednosti, kateri ljudje se bodo teh pripomočkov poslužili, kateri pa ne. Iz tega je razvidno, da Bog sicer vidi naprej, vendar pa zato ne odloča, kako boš ti svojo svobodo porabil. Kdor se torej pogubi, je svojega pogubljenja sam kriv, kakor je že Bog napovedal po preroku Ozeju: „Pogubljenje je iz tebe, o Izrael!“

Kdor ostane vse življenje v božji misli, se bo zveličal radi božje pravičnosti.

Kdor se je za svoje grehe spokoril, se bo zveličal po božjem usmiljenju.

Tudi zate, grešnik, je še upanje, da se zveličaš. Milost božje je velika, odpovej se grehu, pa se boš zveličal. Nikar torej ne reci: Meni Bog ne daje dovolj milosti, da bi se mogel zveličati. Ni res! Nimaš ti na razpologo molitve ali te ne čaka še vedno spovednik ali ti sveta Cerkve ne nudi zakramentov!

Če pa ti vse to zavračaš, kdo bo kriv tvojega pogubljenja? „Pogubljenje je iz tebe, o Izrael!“

(FILIP KAFOL)

delavcev. Če v ladjedelnicah poneha delo, bo imelo to pogubne posledice ne samo za Trst in njega okolico, temveč za vso našo deželo, saj bo takšna paralizirano delo tudi mnogih drugih podjetij v Julijski Benečiji. Stvar je torej zelo resna. Tega se zavedajo odgovorni činitelji in zato se je ob tej nevarnosti zganila vsa dežela. Delavci organizirani v svojih sindikatih so proglašili splošno stavko ne samo v Trstu in Monfalconu temveč po vsej deželi, kar je je pod zavezniško oblastjo. Zastopniki slovenskih in italijanskih strank so se zbrali na skupno posvetovanje in izdali v soboto proglaš, kjer pravijo, da so vsi slo-

žno z delavci in da bodo čuvali njihove koristi. Istčasno so se obrnili na ZVU, naj prekliče dovoljenje, da se smejo odpuščati odvisni delavci. Guverner v Trstu je sprejel zastopnike strank, toda ni obljubil, da bo preklical dano dovoljenje. Zagrozil pa je, da bo v tržaškem pristanišču, kjer čaka za raztovorjenje 14 ladij, dal raztovoriti od vojaštva in nemških vjelnikov te tisto blago, ki je potrebno za vojaške namene ZVU, in pustil čakati ostalo.

Potožaj se je zadnji hip, v toliko izboljšal, da je stavka v torek opolnoči prenehal in so delavci znova šli na delo v sredo zjutraj.

NAŠA BOŽJA POTA ob koncu srednjega veka

Rim Slovenski romarji so hodili navadno do Trsta. Od tu so jih prepeljali tržaški brodarji do Ancone. V XV. stoletju so imeli tržaški brodarji posebne zapisnike za slovenske romarje. V tožadavnih listinah jih imenujejo „romieri“ ali „romipedi“. Ti naši romarji so obiskali najprej Loreto, potem Rim. Vsako romanje pa ni služilo vedno le izključno nabožnim namenom, temveč često tudi trgovskim svrham. Večkrat je bil cilj tem romarjem tudi mesto Senigallia južno od Ancone, kjer so razpečavali svoje pridelke in nakupovali surovine.

Najslavnejša srednjeveška božja pot pa je vodila vsako sedmo leto v Kelmorajn (Köln am Rhein) in Ahen. Že koncem XIV. stoletja so imeli Slovenci tam svoj oltar in nekoliko pozneje svojega

stalnega slovenskega kaplana za spoved in sv. mašo.

Velika romanja v Kolin in Ahen so se začela zgodaj spomladi. Od doma so odšli v manjših skupinah in se zbirali ob Renu. V mestu Andernach so imeli shranjene svoje križe in zastave. Tu so se tudi strnili v enotno procesijo, katera je imela 18. maja slovesen vhod v Kelmorajn. Tu kaj so se mudili šest tednov, obiskali potem še Ahen in Trier ter se od tu razkropili domov.

Kako so bili ti časi vendar globoko verni in na žrtev vzgojeni!

Poleg teh velikih božjih poti, katere je verni Slovenec iz tiste dobe poskušal vsaj enkrat v življenju izvršiti, pa poznamo še druga veliko manjša pa zato vsakoletna romanja v najbližja svetišča, od katerih pa so nekatera

POGOJI ZA SPREJEM V MALO SEMENIŠČE

Kakor hitro bodo dokončane poprave, se bo Malo semenišče v Gorici spet odprlo. Obsegalo bo pripravnico in vsaj šest gimnazijskih razredov. Sedma in osma gimnazija bosta morali tudi letos najbrže gostovati v bogoslovnem semenišču. V Malo semenišče se bodo sprejeli vsi dečki, ki imajo zmožnosti in željo, da nekoč postanejo duhovniki. Letna vzdrževalnina znaša 6000 - lir. Lahko se poravnava tudi v živežu. Kakor druga leta se bodo tudi letos delile podpore tistim, ki so resnično potrebni in podpore tudi vredni. Kdor hoče dobiti podporo, mora napraviti prošnjo na vodstvo semenišča. Prošnjo naj priporoči domači župnik. Podpore se bodo delile v mejah možnosti.

Podrobni pogoji za sprejem v pripravnico in v prvi gimnazijski razred so sledeči:

1. Dečki, ki hočejo obiskovati pripravniki razred: a) ne smejo imeti več kot 12 let; b) predložiti morajo prošnjo, ki naj jo sami podpišejo, župnik pa priporoči; c) obenem s prošnjo naj predložijo še krstni list, spričevalo lepega vedenja, ki ga napiše župnik, zadnje šolsko spričevalo, če ga imajo. Za vstop v pripravnico se ne zahteva poseben sprejemni izpit.

danes popolnoma pozabljena. Če pogledamo stare urbarje naših fará iz predjožefinske dobe, najdemo veliko vsakoletnih zaobljubljenih procesij.

Kotarji in Bovčani so romali v Trento in k Mariji Devici v Polju; Tolminci, Volčani in Barčarji na Mengore; Kanalcji in njih sosedje k Devici Mariji Snežni; Šempasci in Renčani k Sv. Trojici nad Podgoro; Črničani in Kamenci na Vitovlje in k Sv. Pavlu; goriška okolica na Preval pri Moši; Goričani s svojimi oblastnijami na čelu k božjemu grobu v Šempeter itd. itd.

Kdo bo vse te podrobnosti še našteval?

Kaj bi bilo, ko bi mi v naši krvavi dobi v spomin nanjo vsaj nekatere izmed teh pobožnosti obnovili? Recimo staroslavni Štivan in Oglej!

Je pač pomisleka vredno, če vzamemo vse to v strogo spokornem smislu.

2. Dečki, ki želijo vstopiti v prvo gimnazijo: a) ne smejo imeti več kot 13 let; b) predložiti morajo prošnjo in vsa druga gori omenjena spričevala; c) ob začetku šolskega leta bodo morali napraviti sprejemni izpit iz sledečih predmetov: iz verouka (krščanske resnice), iz slovenščine (gladko slovensko branje in pisanje, pripovedovanje lažjih prebranih odstavkov), osnovni pojmi iz mate-

matike (4 operacije, decimalke itd.), nekoliko zgodovine in zemljepisa domačih krajev.

Ako kdo sprejemnega izpita ne bo napravil, bo šel kratkomalo v pripravnico.

Opozarja se še, da so tudi drugi dijaki, ki mislijo stopiti v višje razrede, dolžni predložiti prošnjo za sprejem in zadnja šolska spričevala. Vse prošnje naj se pošljejo najdalje do 15. oktobra naravnost na škofijo.

Kako rešiti socialno vprašanje

Socialno vprašanje ali vprašanje, kako urediti človeško družbo, da bi bilo ljudem dobro, je našlo veliko odgovorov, kakor vsako težko vprašanje. Vse rešitve pa lahko po sorodnosti razvrstimo v štiri glavne skupine ali sisteme: liberalni, socialistični, komunistični in krščanski.

1. *Liberalizem*, zvest svojim načelom o neomejeni svobodi je to vprašanje reševal tako, da je pustil, naj gre vse, kakor samo hoče. Se bodo že delavci in delodajalci kako poravnali. Tako kakor so včasih rekli naši stari očetje, če je bolezen prišla v hišo: »Se bo že sama unesla.« Pa se velikokrat ni in je človek umrl. Tako tudi liberalno zdravilo ni prav nič pomagalo. Socialno vprašanje je postajalo zmeraj bolj pereče. Tedaj so nastopili s svojim naukom socialisti.

2. *Socializem*, ki ima svoje ime od latinske besede »societas« t. j. družba, je prvi nastopil z dobro izpeljanim naukom, kako rešiti socialno vprašanje. Socializem si zamišlja rešitev vseh nedostatkov, za katerimi boleha danes družba, v tem, da se gospodarstvo in človek socializirata ali podružabita. Po domače bi takole povedali: Lastnica vse zemlje in vseh podjetij bodi družba (država). Družba naj vodi pridelovanje in izdelovanje vseh tvarnih dobrin in družba naj pridelke in izdelke porazdeljuje vsem, kolikor kdo potrebuje. Odpraviti je treba zasebno lastnino. Tudi ljudje naj se popolnoma podrede družbi. Vsi naj bodo delavci v službi družbe. Vsi

naj bodo popolnoma enaki: gospodar in delavec, mož in žena, starši in otroci. Tudi družina naj se odpravi in otroci naj se vzgajajo skupno in vsi enako. Z eno besedo: družba ali država bodi vsem vse, najvišja sreča in najvišji bog, kajti nad družbo ni ničesar.

Vse to pa hoče doseči socializem na miren način brez krvavih revolucij z reformami in državnimi zakoni. Ne z revolucijo, temveč z evolucijo.

3. *Socializmu* zelo soroden je *komunizem*. Podobna sta si kakor brat bratu. Razlikujeta pa se predvsem v tem, da hoče komunizem doseči svoj cilj nasilno, z revolucijo: če mogoče s svetovno revolucijo. On je v vsakem oziru bolj radikalen, bolj bojevit in delaven, do vere bolj strupen, je odkrit in izrazit materializem in brezboštvo. Zato je v vsakem oziru veliko bolj nevaren nego socializem.

4. *Krščanstvo*. Sredi preteklega stoletja je v industrializiranih državah, kjer je bilo delavsko vprašanje najbolj kričeče, neomejeno vladal socializem in širil svoje ideje. Toda kmalu je postalo vidno in jasno, da so nekatere njegove bistvene trditve v nasprotju z od Boga razodetim naukom in da vsled tega ne morejo privedi do prave rešitve delavskega vprašanja. N. pr. materialistično pojmovanje človeka in človeške družbe, zanikanje pravice do zasebne lastnine, naturalistično pojmovanje zakona in družine in podobne zmotne, vse to ni bilo v skladu s krščanskim naukom. Zato je papež Leon XIII. socializem

obsodil in istočasno razvil krščansko rešitev socialnega vprašanja. To se je zgodilo leta 1891. v encikliki »Rerum novarum«.

Krščanska rešitev socialnega vprašanja, kakor jo je Cerkev pokazala takrat in pozneje, je v bistvu v tem, da se morajo socialne krivice reševati ne z nasiljem in revolucijo, temveč s primernimi reformami in zakoni. Sedanji sv. oče je dejal: »Ne v revoluciji, temveč v evoluciji je rešitev in pravica«. Imeti moramo pred očmi dejstvo, da človek ni ustvarjen samo za ta svet, ampak tudi za drugi posmrtni; da ni mogoče odpraviti s sveta vseh socialnih razlik, ne vsega gorja; da je sodelovanje med razredi možno in potrebno: da morajo pri obnovi sodelovati država, različni socialni stanovi in cerkev. Torej mora biti reševanje socialnega vprašanja delo vseh in ne samo enega ali drugega razreda, čeprav bi bil najštevilnejši. Kar se pa posameznih vprašanj tiče, zastopa Cerkev to stališče, da ne smemo iskati rešitve v trditvah, ki nasprotujejo naravnim in božjim resnicam. To bi se pravilo zidati brez Boga. O takih zidarjih pa stoji pisano: »Zastonj zida hišo človek, ako je Bog ne zida«.

Iz dnevnika Galeazza Ciana

V rimskem listu »Tempo« je izhajal poleti dnevnik bivšega Italijanskega zunanjega ministra Galeazza Ciana, ki ga je napisal tik pred vojno in pa med vojno samo. V dnevniku se najde marsikaj zanimivega tudi gledé nas Slovencev. Tako najdemo pod 5. januarjem 1942 sledeč zanimiv ocvirek: »Vidussoni (takratni tajnik PNF) predlaga okrutne načrte gledé Slovencev: hoče jih vse pomoriti. Omenil sem mu (namreč Ciano), da jih je čez en milijon. »Nič ne stori«, mi je odgovoril odločno. »Posnemati moramo askare (divje arabske vojake iz severne Afrike) in jih vse pokončati«. Hvala Bogu, fašistov je konec, Slovencev pa ne!

Okrožni Urad za delo z oziroma na razne objave v časnikih glede posebne doklade trgovskim vajencem pojasnjuje, da dnevna doklada L. 25.— in mesečna L. 625.— je znižana za Gorico 10% in za občine 20%.

DAROV ZA NAŠ LIST:

Iz Brd	4300.—
A. C.	100.—
Narodnjak iz Ročinja	100.—
Iz Vipavske	8000.—
Amerikanski Slovenec	1000.—

L. 13500.—

Bog plačaj!

Odgovorni urednik Msgr. ALOJZIJ NOVAK
Tiskano z dovoljenjem A. I. S.

Domači zdravnik

Vojna je končana. Angel smrti pa AZRAEL ima še vedno propustnico za povsod. Bolehali in umirali bodo ljudje še v obilnem številu. Vendar pa ima vsakdo dovolj orožja za samo obrambo. Saj »Gospod je iz zemlje ustvaril zdravila in razumen človek jih ne bo preziral« (sv. pismo). Brezbrižni pa in nespametni bodo še hiteli smrti v naročje!

Jesen je tu! Vsakemu je znano, da se spomladi in jeseni prečiščuje kri, ki je v glavnem nositeljica zdravja oziroma bolezní. Ako se kri, ta življenski sok, ki donša hrano in življenje vsaki žilici in vsakemu vlaknu telesa, skvari in zbolí, je ves človek bolan. 99% vseh bolezní je posledica slabe, skvarjene, bolne krvi. Ni mogoče izvzeti niti nalezljivih bolezní.

Zdrava kri izloča bacile ali pa jih premaga, če zaidejo v človeško telo. Skvarjena, bolna kri pa podleže tem strupenim kalem.

Organizem s slabo krvjo je ugodna njiva za provzročitelje bolezní. Le pazi: dva človeka boleha za isto bolezenijo, zdravijo ju na isti način. Eden ozdravi, drugi umre. Pri enem se rana brž zaceli, pri drugem se ozdravljenje zavlačuje tedne in mesece. Šibki se nalezajo kužnih bolezní kmalu, krepkih se ne primejo. Čelo oni, ki okuženim strežejo, ostanejo zdravi. Zakaj čuti kdo ob vsakem prehladu ali premočenju revmatizem, drugi pa, ki je izpostavljen leta in leta najhujšim vremenskim spremembam, vztraja in ostane zdrav? Ali ni iz tega jasno, da stori bolna kri človeka bolnega, ker zadostuje za obolenje najmanjši sunek. Zato se pa svetuje v vsaki in po vsaki bolezni prečiščenje krvi. Zato se svetuje tudi vsakemu, ki mogoče še ni bolan, a se vendar le ne počuti prav, je mogoče mrtev ali utrujen, da se odločno in vztrajno loti čiščenja krvi. V takem je kri obtežena z nezdravimi sokovi. Istočasno pa mu manjkajo mogoče zdrave potrebne snovi v krvi. Končno se tudi vsakemu, ki zdravje ljubi in se hoče za bodočnost zavarovati proti bolezní, enkrat vsaj v letu svetuje takozvana kura za očiščenje krvi. Saj zdravil Bog zastonj ponuja in v obilici v tej bogati naravi sončne Goriške. Po travnikih in njivah, v logih in gozdovih, po gorah in dolinah, je zdravih rastlin več kot dovolj za vse bolezni.

Če torej res sebe ljubiš, ne bodi nespameten in ne len! Ko bi naš mali narod vsaj to skrivnost zdravih moči v zeliščih dobro poznal in upošteval, bi se lahko zdrav ohranjeval, oziroma v bolezni sam zdravil.

Vsakemu, ki si želi in išče zdravja, prav rad podam primerenih nasvetov v naslednjih številkah »Slov. Primorca«.

Zdravko.